

Prof. MUDr. Štefan Koval, PhD. Klinika gerontológie a geriatrickej LF UPJŠ a FN LP  
Rastislavova 43, 04190 Košice  
[stefankoval@gmail.com](mailto:stefankoval@gmail.com)

## OPONENTSKÝ POSUDOK dizertačnej práce

**Meno oponenta a jeho pracovisko:** prof. MUDr. Štefan Koval, PhD.  
Klinika gerontológie a geriatrickej LF UPJŠ a FN LP Rastislavova 43, 04190 Košice

**Meno doktoranda:** MUDr. František Németh, prednosta Geriatrickej kliniky FNLP Prešov

**Názov dizertačnej práce:** Výskum disability a kvalita života geriatrickej populácie v prešovskom regióne.

**Zhodnotenie výberu témy:** výber témy je mimoriadne aktuálny a kvalitne spracovaný. Zameraním sa na narastajúcu disability starého človeka je cesta k objektivizácii kvality života seniora. Výskum, ktorý doposiaľ v takom meradle na Slovensku nebol prevedený vyžadoval stanovenie jasného cieľa, rozpracovanie metodiky a spoluprácu mnohých ľudí, aby výsledky výskumu boli objektívne a zodpovedali zámeru.

### **Spracovanie témy (metodika práce, práca s literatúrou, výskumná činnosť):**

Dizertačná práca „Výskum disability a kvalita života geriatrickej populácie v prešovskom regióne“ po formálnej a obsahovej stránke je napísaná v súlade s požiadavkami pre daný druh vedeckej práce. Práca pozostáva z desiatich kapitol, súhrnu, prehľadu literatúry a príloh.

V úvode dizertačnej práce uchádzač sa opiera o demografické trendy vývoja Slovenskej populácie so sympatickým porovnávaním už dnes ťažko porovnateľného demografického vývoja v Českej republike a Slovenskej republike. Po rozdelení Československa dovedy dve si blízke federálne časti spoločného štátu zrazu sa stali celkom odlišnými, a to predovšetkým z pohľadu demografickej skladby populácie. Slovenská populácia na rozdiel od homogénnejšej českej spoločnosti je viac rôznorodá. Je charakteristická vysokým percentom obyvateľstva rómskeho etnika (odhadom nad 500.000 obyvateľov), ktorý vykazuje podstatne odlišný spôsob života oproti ostatnému obyvateľstvu SR a negatívnymi demografickými ukazovateľmi z hľadiska natality a mortality. Pri štatistickom spracovaní daný faktor môže ovplyvniť výsledky každého výskumu, ktorý hľadá akúsi všeobecnú charakteristiku sociologickej kategórie. „Úspešnosť“ starnutia českej populácie a gerontologická problematika preto nemôže byť totožná so slovenskou. Na území Českej republiky totiž sa nenachádza také početné etnikum, ktoré v dôsledku pestovania svojrázneho životného štýlu vykazuje priemernú dĺžku života o 20 rokov kratšiu ako ostatné obyvateľstvo.

Dizertačná práca však vychádza z porovnateľných hodnôt, pretože pojednáva prevažne o majoritnom obyvateľstve. Pre kohortu seniorov v spomínanom regióne hore uvedená poznámka neplatí, nakoľko skúmanú populáciu starých ľudí rómske etnikum štatisticky významne neovplyvňuje.

*Zvolená metodika* funkčných štandardizovaných testov zodpovedala zámeru výskumu. Po formálnych súhlasoch a potrebnej príprave bol prevedený rozsiahly výskum staršej populácie, ktorý vzhľadom na povahu probantov bol zložitý a náročný. Hodnotiace testy boli navzájom dopĺňované aby sa dalo komplexne posúdiť fyzickú spôsobilosť, kognitívnu funkciu probanta a jeho emocionálnu stránku. To umožnilo zostaviť prehľad o súčasnom stave disability a o kvalite života geriatrickej populácie v prešovskom regióne SR. Autor aj tu vychádza z porovnávania svojich zistení s literárnymi údajmi ČR, citlivo pracuje s literárnymi zdrojmi a aplikuje najnovšie poznatky z gerontologickej problematiky. Uchádzač si uvedomuje, že problematika geriatrickej medicíny je vzájomne prepojená so sociálnou problematikou, preto kvalitu života regionálnej populácie zisťuje vhodným dotazníkovým prieskumom a prehľadne prezentuje výsledky daného prieskumu. MUDr. F. Németh celý prieskum delí na tri časti, kde v prvej sú výsledky funkčných testov doplnené o index telesnej hmotnosti a vyhodnotenie domácich podmienok života. V druhej časti sa hodnotia výsledky dotazníkov a v tretej časti výsledky hodnotenia probanta. Aj tu používa vhodnú metodiku a tabuľky sú spracované prehľadne a kvalitne, čo umožňuje vytvoriť priestor pre vecnú diskusiu. Sympatické je to, že doktorand značnú časť svojej práce venuje kvalite sociálnej práce zameranej na skupiny seniorov žijúcich v prirodzených komunitách a s tým súvisiacich podmienkach. V práci sa uvádza hodnotenie probanta investigátorom, čo umocňuje pravdivosť výsledkov výskumu.

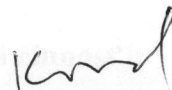
*Poznatky dizertačnej práce* je možno krátko zhrnúť do konštatovania, že pokus o komplexné geriatrické hodnotenie seniorov na regionálnej úrovni v rámci Slovenskej republiky, ktoré doposiaľ nikto nerobil, bol úspešný. Doposiaľ každý takýto pokus bol iba lokálnym výskumom prevažne inštitucionalizovaných starých ľudí. Tu išlo o náročný pokus vytvoriť akýsi štandard pre hodnotenie stavu kohorty seniorov a tým aj kvalitu ich života. Len pri kvalitnom marketingu možno realizovať geriatrický manažment a to tak zdravotnícky, ako aj sociálny. Cennými sú výsledky dotazníkov zameraných na vlastný život seniora a jeho koniec. Zarážajúce je, že takmer dvadsať percent hodnotilo svoj prežitý život negatívne, predovšetkým ide o seniorov mestskej populácie. Pochopiteľne je potrebné tento fakt hodnotiť aj skutočnosťou, že väčšina súčasného mestského obyvateľstva nemá mestské korene a sú produktom komunistickej industrializácie. Ide o mestských obyvateľov s vidieckou mentalitou. Doktorand rozoberá problematiku spokojnosti so svojim životom, podporuje to literárnymi údajmi vychádzajúcimi z vedeckých badaní. Ku kvalite života patrí aj kvalita umierania a smrti. Od 50. rokov 20. storočia, smrť sa stala súčasťou zdravotníckeho systému, teda bola vytlačená z domova a rodinného kruhu, u dotazovaných probantov „jednoznačne v odpovediach dominuje túžba človeka zomrieť v rodinnom kruhu“, udáva doktorand. Za „najspoľahlivejšieho človeka v posledných dňoch života bola označená dcéra“. Tento údaj zodpovedá literárnym faktom z civilizovanej spoločnosti.

*Sledovaný cieľ dizertačnej práce* - komplexné geriatrické hodnotenie disability a kvality života seniorov v prešovskom regióne bol splnený. Vhodnou metodikou zisťovania disability prostredníctvom štandardizovaných funkčných testov a ich štatistickým spracovaním uchádzač predkladá zaujímavé zistenia o stave seniorskej populácie v prešovskom okrese a jej kvalite. To umožní pokračovať vo výskume, podľa potreby rozširovať ho alebo zameriavať sa na detaily života seniorov, ale predovšetkým plánovať potrebné opatrenia na zlepšenie starostlivosti o narastajúcu staršiu populáciu. Na to práve poukazuje autor v kapitole Zámery a výstupy pre prax. Sú podané komplexne a je tu vidieť, že autor sa inšpiroval českými skúsenosťami. Stručný súhrn predchádza zoznamu použitej literatúry, ktorá je mimoriadne bohatá a hodnotná. Autor má dostatočnú vedeckú aktivitu, o čom svedčia zoznamy odborných článkov, prednášok a iné.

*Záverom.* Pána prednostu MUDr Františka Németha poznám osobne veľa rokov. Ide o vždy ambiciózneho, vedecky činného, aktívneho funkcionára Slovenskej lekárskej spoločnosti a Slovenskej gerontologickej a geriatrickej spoločnosti. Vďaka jeho dlhoročnému vedeniu tohto pracoviska Geriatrická klinika prešovskej FNLP má vysokú odbornú úroveň. Vznikom Fakulty zdravotníctva a sociálnej práce na Prešovskej univerzite sa značne aktivizovala výučba geriatrickej a gerontologickej vďaka pánovi prednostovi MUDr. F. Némethovi. Jeho doktorandská práca je veľmi hodnotná, pretože prezentuje výskum disability a s tým súvisiace kvality života geriatrickej populácie vo veľkom regióne. Daný výskum je priekopníckym a udávajúcim smer výskumnej činnosti v gerontológii a geriatrickej. Bez poznania komplexného hodnotenia starého človeka nie je možné mu zabezpečiť kvalitu života a o to pánovi prednostovi MUDr Františkovi Némethovi išlo.

**Dizertačná práca „Výskum disability a kvalita života geriatrickej populácie v prešovskom regióne“ je aktuálna, užitočná a vynikajúco spracovaná. Odporúčam danú prácu k obhajobe a po zhodnotení a pri splnení potrebných kritérií odporúčam MUDr Františkovi Némethovi udeliť vedecko-pedagogickej hodnosť Philosophiae doctor (PhD.).**

V Košiciach, 25.1.2007



prof. MUDr. Štefan Koval, PhD.  
prednosta Kliniky gerontológie a geriatrickej  
LF UPJŠ a FN LP Košice